

Bruxelles, den 15.6.2016
COM(2016) 402 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET
om fødevarer bestemt til sportsfolk

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	2
2.	Markedet for fødevarer til sportsfolk	3
2.1.	Produkter på markedet, markedsstørrelse, værdi og priser	3
2.2.	Markedsstruktur og distributionskanaler	4
2.3.	Markedsføring af fødevarer til sportsfolk	4
3.	Forbrugernes forståelse og forbrugsvaner.....	5
4.	Oversigt over gældende lovgivning for fødevarer til sportsfolk indtil den 20. juli 2016	6
4.1.	Fødevarer til sportsfolk klassificeret som "fødevarer bestemt til særlig ernæring"	6
4.2.	Fødevarer til sportsfolk klassificeret som almindelige fødevarer og underlagt fødevarerlovgivningens horisontale regler	7
5.	Ændringer indført ved forordningen om fødevarer bestemt til særlige grupper	8
6.	Sammenfatning af spørgsmål i forbindelse med fødevarer til sportsfolk efter den 20. juli 2016	8
6.1.	Aspekter vedrørende fødevaresikkerhed.....	8
6.2.	Aspekter vedrørende forbrugeroplysninger	9
6.3.	Aspekter vedrørende sammensætning	10
6.4.	Aspekter vedrørende meddelelse krævet af nationale kompetente myndigheder	11
6.5.	Yderligere aspekter	11
7.	Sammenfatning af nationale kompetente myndigheders og interesserede parters synspunkter	12
8.	Konklusion.....	13

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

om fødevarer bestemt til sportsfolk

1. INDLEDNING

Denne rapport har til formål at opfylde den forpligtelse, der er fastsat for Kommissionen i artikel 13 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 609/2013 af 12. juni 2013 om fødevarer bestemt til spædbørn og småbørn, fødevarer til særlige medicinske formål og kostenstatning til vægtkontrol (i det følgende benævnt "forordningen om fødevarer bestemt til særlige grupper")¹. I henhold til denne artikel skal Kommissionen efter høring af Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA) forelægge Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om, hvorvidt det er nødvendigt med bestemmelser for fødevarer bestemt til sportsfolk (i det følgende benævnt "fødevarer til sportsfolk").

Kravet om denne rapport hænger sammen med ophævelsen af rammen om fødevarer bestemt til særlig ernæring² ved forordningen om fødevarer bestemt til særlige grupper med virkning fra den 20. juli 2016. Denne ramme blev etableret ved Rådets direktiv³ i 1989 og afsluttet ved direktiv 2009/39/EF (omarbejdning).

Fødevarer til sportsfolk kan på nuværende tidspunkt klassificeres 1) som "fødevarer bestemt til særlig ernæring" i henhold til direktiv 2009/39/EF eller 2) som almindelige fødevarer, der er underlagt relevante horisontale regler i fødevarelovgivningen. Fødevarer til sportsfolk er ikke omfattet af anvendelsesområdet for forordningen om fødevarer bestemt til særlige grupper, da den omhandler fødevarer til bestemte sårbare forbrugere.

Eftersom fødevarer til sportsfolk ikke længere kan kategoriseres som fødevarer bestemt til særlig ernæring, vil sådanne fødevarer alene være underlagt horisontale regler i fødevarelovgivningen efter den 20. juli 2016.

Denne rapport omhandler de potentielle følger af ændringen af status for fødevarer til sportsfolk.

Den er baseret på en markedsundersøgelse udført af Food Chain Evaluation Consortium (FCEC-undersøgelsen)⁴ i perioden mellem januar 2015 og juni 2015. Denne undersøgelse indeholder mere detaljerede oplysninger om de resultater, der præsenteres i denne rapport. I forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport blev der gennemført en høring med deltagelse af nationale kompetente myndigheder og andre interesserede parter.

Kommissionen rådførte sig med Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA), som ydede videnskabelig og teknisk bistand vedrørende fødevarer til

¹ EUT L 181 af 29.6.2013, s. 35.

² EUT L 124 af 20.5.2009, s. 21.

³ Rådets direktiv 89/398/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om levnedsmidler bestemt til særlig ernæring, EFT 186 af 30.6.1989, s. 27.

⁴ Study on food intended for Sportspeople – Final Report – Food Chain Evaluation Consortium (FCEC) – http://ec.europa.eu/food/safety/labelling_nutrition/special_groups_food/sportspeople/index_en.htm

sportsfolk⁵. EFSA samlede eksisterende videnskabelig rådgivning på området for ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer og kostmæssige referenceværdier for voksne, som er relevante for sportsfolk, og oplyste Kommissionen, at autoritetens efterfølgende rådgivning ikke adskiller sig fra anbefalingerne i rapporten fra Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidler fra 2001 om sammensætning og specifikation af fødevarer til indtagelse i forbindelse med stærkt krævende muskelarbejde, især for sportsfolk⁶.

2. MARKEDET FOR FØDEVARER TIL SPORTSFOLK

Fødevarer til sportsfolk er ikke defineret i en EU-retsakt. For så vidt angår denne rapport og på baggrund af den analyse, der blev udført i forbindelse med FCEC-undersøgelsen, anvendes følgende definitioner:

- **fødevarer til sportsfolk:** alle fødevarerprodukter, der er målrettet mod sportsfolk, uanset hvilken EU-retsakt der omhandler deres markedsføring
- **sportsfolk:** personer, der dyrker sport mindst én gang om ugen⁷
- **livsstilsbrugere:** personer, der dyrker sport mindre end én gang om ugen eller slet ikke⁸.

2.1. Produkter på markedet, markedsstørrelse, værdi og priser

Forskellige interesserede parter og videnskabelige organer har gennem årene indført forskellige kategoriseringer af fødevarer til sportsfolk i overensstemmelse med deres behov⁹. På baggrund af disse og det aktuelle marked identificeres følgende tre kategorier af fødevarer til sportsfolk i FCEC-undersøgelsen^{10, 11}: 1) sportsdrikke, 2) (proteinbaserede) muskelstærkende og -opbyggende samt restituerende produkter og 3) energi- og præstationsfremmende produkter og løbende kosttilskud til sportsfolk.

På EU-plan havde markedet for sportsernæring og -drikke en værdi på 3,07 mia. EUR (detailværdi) i 2014^{12, 13}. Markedet for fødevarer til sportsfolk er på EU-plan steget med 11,2 % fra 2009 til 2014, svarende til en samlet årlig vækst på 2,2 %. Denne vækst kan navnlig tilskrives proteinbaserede produkter, som steg med

⁵ EFSA, teknisk rapport "Scientific and technical assistance on food intended for sportspeople", godkendt den 24.9.2015, <http://www.efsa.europa.eu/en/supporting/pub/871e>

⁶ Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidler konkluderede i sin rapport, at en afbalanceret kost er det grundlæggende ernæringsmæssige behov hos sportsfolk. Komitéen forklarede videre, at nogle personer i betragtning af de særlige forhold ved intens motion kan have gavn af særlige fødevarer og fødevaringredienser ud over de kostvejledninger, der anbefales for den brede befolkning, og opstillede en række råd vedrørende egenskaberne for og sammensætningen af fødevarer til sportsfolk, 28.2.2001 http://ec.europa.eu/food/fs/sc/scf/out64_en.pdf

⁷ I forbindelse med forbrugerundersøgelsen omfattede definitionen af sportsfolk et krav om indtagelse af fødevarer til sportsfolk mindst én gang i løbet af det seneste år (FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.1).

⁸ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.1.

⁹ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.1.1.1.

¹⁰ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.1.1.2, tabel 3.1.

¹¹ Der findes visse grænseprodukter, som kan anvendes af sportsfolk, og som giver indtryk af at være af interesse for disse. Eftersom de er målrettet mod den brede befolkning, anses sådanne grænseprodukter imidlertid ikke for fødevarer til sportsfolk i FCEC-undersøgelsens markedsanalyse (FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.1.1.3).

¹² FCEC-undersøgelse på grundlag af data fra Euromonitor, afsnit 3.2.1.1.

¹³ Fordelt efter medlemsstat var de største markeder: 1) Det Forenede Kongerige (732 mio. EUR), 2) Spanien (491 mio. EUR), 3) Tyskland (452 mio. EUR), 4) Italien (358 mio. EUR), 5) Sverige (185 mio. EUR), 6) Nederlandene (153 mio. EUR) og 7) Frankrig (128 mio. EUR), FCEC-undersøgelse på grundlag af data fra Euromonitor, afsnit 3.2.1.1.

68 % i løbet af perioden. Energi- og præstationsfremmende produkter steg med 54 %, mens sportsdrikke faldt med 8 %¹⁴.

Det antal fødevareprodukter til sportsfolk, der findes på markedet, anslås på grundlag af innovationsraten på EU-plan¹⁵ at udgøre ca. 20 000-30 000 med det højeste antal produkter i kategorien for proteinbaserede fødevarer til sportsfolk¹⁶.

Målt i markedsværdi i EU tilhører 61 % af alle fødevarer til sportsfolk kategorien sportsdrikke, 26 % tilhører kategorien proteinbaserede produkter, og 13 % tilhører kategorien energi- og præstationsfremmende produkter¹⁷.

Forbrugerprisen på fødevarer til sportsfolk er ligeligt fordelt mellem de forskellige distributionskanaler. Fabrikanternes engrospris over for forskellige distributionskanaler varierer dog i nogle tilfælde betydeligt. Den dyreste kategori er klart muskelstyrkende og -opbyggende samt restituerende produkter efterfulgt af energi- og præstationsfremmende produkter og løbende kosttilskud til sportsfolk. Den billigste kategori af fødevarer til sportsfolk er kategorien sportsdrikke¹⁸.

2.2. Markedsstruktur og distributionskanaler

Undersøgelser har påvist, at store multinationale selskaber dominerer markedet for sportsdrikke, mens små og mellemstore virksomheder¹⁹ alene eller primært fokuserer på sportsernæring²⁰.

Supermarkeder/dagligvareforretninger var ifølge 61,2 % af livsstilsbrugerne og 44,3 % af sportsfolkene den vigtigste distributionskanal for fødevarer til sportsfolk efterfulgt af sportsforretninger. Onlinekanaler og internettet har stadig ikke stor betydning for indkøbet af fødevarer til sportsfolk, men de er mere udbredte blandt livsstilsbrugere end blandt sportsfolk²¹. Yderligere distributionskanaler for fødevarer til sportsfolk omfatter specialforretninger, apoteker og motionscentre²².

2.3. Markedsføring af fødevarer til sportsfolk

Oplysninger på mærkaten udpeges som en af de vigtigste markedsføringsteknikker for sektoren²³. Oplysninger på mærkaten kan vedrøre 1) salgsbetegnelsen: klar beskrivelse af produkternes funktion (f.eks. "energibar"), 2) mærke og emballage (f.eks. foto af sportsfolk), 3) klare brugsanvisninger (f.eks. "under eller efter fysisk aktivitet"), 4) sammensætning og ingredienser, 5) oplysninger, som f.eks. "høj

¹⁴ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.2.1.1.

¹⁵ "Den mest velegnede metode til at anslå antallet af fødevareprodukter bestemt til sportsfolk på markedet er baseret på innovation. Ifølge interview med parter fra industrien repræsenterer innovation på EU-plan målt som nye produkter mellem 8 % og 12 % af produkterne på markedet i et givet år" (FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.1.1.4).

¹⁶ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.1.1.4.

¹⁷ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.1.1.5, tabel 3.4.

¹⁸ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.1.3.

¹⁹ Kommissionens henstilling af 6.5.2003 om definitionen af mikrovirksomheder, små og mellemstore virksomheder, EUT L 124 af 20.5.2003, s. 36.

²⁰ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.2.1.4, tabel 3.13.

²¹ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.2, figur 3-7.

²² FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.2.

²³ Andre markedsføringsteknikker, der anvendes i forbindelse med fødevarer til sportsfolk, er: sponsoring af sportsarrangementer, anprisninger fra berømte sportsfolk, annoncering i specialmedier, annoncering i mainstreammedier, mund-til-mund-reklame, webmarkedsføring og internetkommunikation (FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.3).

energi" eller "kilde til glukose", og 6) oplysninger, der antyder gavnlige sundhedsvirkninger for sportsfolk som følge af produktets særlige egenskaber

Følgende er ifølge sportsfolk og livsstilsgrupper vigtige elementer på en mærkat: listen over ingredienser efterfulgt af de forventede resultater/virkninger, brugsanvisning, bivirkninger, advarsler om potentielle overdoser og brugen af naturlige ingredienser/fremgangsmåder i tilberedningen²⁴. De to gruppers interesser varierer dog en anelse, når det drejer sig om at prioritere betydningen af de nævnte oplysninger. Oplysninger om de forventede resultater eller virkninger af et produkt er f.eks. mere relevante for sportsfolk, mens livsstilsbrugere er mere interesserede i bivirkninger og anvendelsen af naturlige ingredienser²⁵.

3. FORBRUGERNES FORSTÅELSE OG FORBRUGSVANER

Sportsfolk og livsstilsbrugere har meget forskellig bevidsthed med hensyn til deres ernæringsbehov i forbindelse med sportsaktiviteter og deres viden om produkter og deres egenskaber²⁶. Jo mere generel den tiltænkte anvendelse af en fødevarer til sportsfolk er, jo mere udbredt er den blandt andre forbrugergrupper²⁷.

Sportsfolk indtager flere fødevarer til sportsfolk i forbindelse med sport end i forbindelse med andre aktiviteter²⁸, og de er villige til at bruge flere penge på sådanne produkter end livsstilsbrugere²⁹. Tendensen er den omvendte for forbrug, der ikke er knyttet til sport eller fysiske aktiviteter³⁰. Færre sportsfolk end livsstilsbrugere indtager fødevarer til sportsfolk i forbindelse med andre fysiske aktiviteter end sport³¹. Energiforøgelse og restitution er ifølge begge forbrugergrupper hovedårsagen til, at de forbruger fødevarer til sportsfolk³².

Begrundelsen for forbruget hænger ikke nødvendigvis sammen med den tiltænkte anvendelse af en fødevarer til sportsfolk, hvilket især gælder for livsstilsbrugere³³.

Oplysninger om de særlige ernæringsmæssige egenskaber for fødevarer til sportsfolk og deres gavnlige virkning på sundheden for sportsfolk kan gives i henhold til artikel 9 i direktiv 2009/39/EF, som et obligatorisk krav, hvis de pågældende fødevarer til

²⁴ 28 % liste over ingredienser, 19 % forventede resultater/virkninger, 18 % brugsanvisning, 14 % bivirkninger, 13 % advarsler om potentielle overdoser og 9 % brugen af naturlige ingredienser/fremgangsmåder i tilberedningen (FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.3, figur 3-8).

²⁵ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.3, figur 3-9.

²⁶ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.1.

²⁷ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.1.1.

²⁸ 68 % af alle sportsfolk indtager fødevarer til sportsfolk i forbindelse med sportsaktiviteter. For livsstilsbrugere er andelen kun 15,6 % (FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.1.1, figur 3-3).

²⁹ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.1.2.

³⁰ 57,7 % af livsstilsbrugerne anvender fødevarer til sportsfolk i andre forbindelser end sport eller fysisk aktivitet. For sportsfolk er denne andel kun 16,1 % (FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.1.1, figur 3-3).

³¹ 15,9 % af sportsfolkene oplyste, at de indtager fødevarer til sportsfolk i forbindelse med andre fysiske aktiviteter end sport. For livsstilsbrugere er denne andel 26,7 % (FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.1.1, figur 3-3).

³² Bilag til FCEC-undersøgelsen, Consumer Survey, afsnit 6.5, figur 6-9.

³³ 20 % af de præstationsfremmende produkter og 14,6 % af de proteinbaserede produkter forbruges af livsstilsbrugere i forbindelse med sundhed og velvære. Smagspræferencer er angiveligt den vigtigste motivationsfaktor bag anvendelsen af sportsdrikke (24 % af livsstilsbrugerne og 9,4 % af sportsfolkene – andele, som bekræfter og begrundes den indsats, som virksomhederne yder for især at udvikle nye varianter med hensyn til smag og smagsstoffer). Smagspræferencer er ifølge 11,5 % af livsstilsbrugerne grunden til at indtage sportsenergibarer. Andelen er 4,8 % for sportsfolk, som primært indtager disse produkter for at øge deres energi (27 %) og opnå fornyet energi (24 %) (bilag til FCEC-undersøgelsen, Consumer Survey, afsnit 6.5, figur 6-9).

sportsfolk er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, eller som en anprisning, der er tilladt i henhold til forordning (EF) nr. 1924/2006³⁴, hvis fødevarer til sportsfolk er klassificeret som almindelige fødevarer og er underlagt fødevarerlovgivningens horisontale regler. Forbrugere har derfor sædvanligvis ingen mulighed for at finde frem til, på hvilket retsgrundlag sådanne oplysninger er givet, og afgøre, om en anprisning er tilladt i henhold til proceduren i forordningen (EF) nr. 1924/2006 eller ej³⁵. Ifølge forbrugerundersøgelsen har forbrugerne ikke mindre tillid til ikke-tilladte anprisninger end tilladte anprisninger³⁶. Selv om oplysninger om de forventede resultater eller virkninger af fødevarer til sportsfolk blev angivet som vigtige for sportsfolk³⁷ ifølge forbrugerundersøgelsen, kan der sættes spørgsmålstegn ved betydningen af tilstedeværelsen af en anprisning for indkøbet af fødevarer til sportsfolk³⁸.

4. OVERSIGT OVER GÆLDENDE LOVGIVNING FOR FØDEVARER TIL SPORTSFOLK INDTIL DEN 20. JULI 2016

Fødevarer til sportsfolk skal overholde bestemmelserne i forordning (EF) nr. 178/2002³⁹ ("den generelle fødevarerlovgivning"). Fordi fødevarer til sportsfolk kan klassificeres 1) som "fødevarer bestemt til særlig ernæring" i henhold til direktiv 2009/39/EF indtil den 20. juli 2016, hvor dette direktiv ophæves, eller 2) som almindelige fødevarer, der er underlagt relevante horisontale regler i fødevarerlovgivningen, varierer behandlingen af fødevarer til sportsfolk fra medlemsstat til medlemsstat. Nogle medlemsstater kræver, at der indgives meddelelse om fødevarer til sportsfolk, der er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring i henhold til direktiv 2009/39/EF, og har fastlagt andre specifikke regler (f.eks. definition, sammensætning og mærkning). For fødevarer til sportsfolk, der ikke er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, og som er underlagt horisontale regler, kan medlemsstaterne kræve meddelelse på nationalt plan i henhold til lovgivningen om berigede fødevarer og kosttilskud⁴⁰.

4.1. Fødevarer til sportsfolk klassificeret som "fødevarer bestemt til særlig ernæring"

Fødevarer til sportsfolk kan klassificeres som "fødevarer bestemt til særlig ernæring", hvis de overholder definitionen i direktiv 2009/39/EF. Sådanne fødevarer defineres som fødevarer, der 1) er resultatet af en særlig sammensætning eller fremstillingsproces, 2) klart adskiller sig fra almindelige fødevarer, 3) er egnede til det angivne ernæringsmæssige formål og 4) forhandles på en sådan måde, at det fremgår, at de er egnede til dette formål.

I artikel 3 i direktiv 2009/39/EF fastlægges det, at de omhandlede varers art eller sammensætning generelt skal være således, at varerne er egnede til det særlige

³⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1924/2006 af 20.12.2006 om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer, EUT L 404 af 30.12.2006, s. 9.

³⁵ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.3.

³⁶ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.3, bilag til FCEC-undersøgelsen, Consumer Survey, afsnit 6.10, tabel 6.3.

³⁷ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.3, figur 3-9.

³⁸ Bilag til FCEC-undersøgelsen, Consumer Survey, afsnit 6.11, tabel 6.4.

³⁹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 178/2002 af 28.1.2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevaresikkerhed, EFT L 31 af 1.2.2002, s. 1.

⁴⁰ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.4.1.1.

ernæringsmæssige formål, som de er bestemt til. I henhold til artikel 4 i direktiv 2009/39/EF skal der inden for rammerne af direktivet vedtages særdirektiver for visse grupper af fødevarer bestemt til særlig ernæring, bl.a. "fødevarer til indtagelse i forbindelse med stærkt krævende muskelarbejde, især for sportsfolk". Siden 1989, hvor begrebet "fødevarer bestemt til særlig ernæring" blev fastsat, er der imidlertid ikke vedtaget særlige bestemmelser vedrørende fødevarer til sportsfolk. Hvis sådanne produkter klassificeres som fødevarer bestemt til særlig ernæring, skal de derfor alene overholde de generelle bestemmelser i direktiv 2009/39/EF.

I henhold til artikel 9 i direktiv 2009/39/EF skal fødevarer bestemt til særlig ernæring overholde mærkningskravene i direktiv 2000/13/EF om mærkning af og præsentationsmåder for levnedsmidler⁴¹ (direktiv 2000/13/EF er blevet erstattet af forordning (EU) nr. 1169/2011 om fødevareinformation til forbrugerne⁴²). Specifikke krav til mærkning og sammensætning var desuden fastsat for disse produkter i direktiv 2009/39/EF, som analyseres i detaljer i denne rapports kapitel 6. Nationale kompetente myndigheder er ansvarlige for at kontrollere, at fødevarer bestemt til særlig ernæring overholder bestemmelserne i direktiv 2009/39/EF.

4.2. Fødevarer til sportsfolk klassificeret som almindelige fødevarer og underlagt fødevarelovgivningens horisontale regler

Hvis fødevarer til sportsfolk ikke er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, skal de muligvis overholde de relevante krav i nogle af følgende horisontale retsakter på fødevareområdet: 1) forordning (EF) nr. 1924/2006 om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer, 2) forordning (EF) nr. 1925/2006 om tilsætning af vitaminer og mineraler samt visse andre stoffer til fødevarer⁴³ (såkaldte "berigede fødevarer"), 3) forordning (EU) nr. 1169/2011 om fødevareinformation til forbrugerne, 4) direktiv 2002/46/EF om kosttilskud⁴⁴ og 5) forordning (EF) nr. 258/97 om nye levnedsmidler og nye levnedsmiddelingredienser⁴⁵ (denne forordning ophæves pr. 1. januar 2018 ved forordning (EU) 2015/2283 om nye fødevarer⁴⁶). Sammenlignet med den lovgivningsmæssige ramme i direktiv 2009/39/EF er der visse forskelle med hensyn til, hvordan og hvilke oplysninger der kan gives forbrugeren, og med hensyn til det berørte produkts sammensætning. Disse forskelle analyseres i detaljer i denne rapports kapitel 6.

⁴¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/13/EF af 20.3.2000 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om mærkning af og præsentationsmåder for levnedsmidler samt om reklame for sådanne levnedsmidler, EFT L 109 af 6.5.2000, s. 29.

⁴² Europa-Parlamentets og Rådets forordning 1169/2011 af 25.10.2011 om fødevareinformation til forbrugerne, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1924/2006 og (EF) nr. 1925/2006 og om ophævelse af Kommissionens direktiv 87/250/EØF, Rådets direktiv 90/496/EØF, Kommissionens direktiv 1999/10/EF, Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2000/13/EF, Kommissionens direktiv 2002/67/EF og 2008/5/EF og Kommissionens forordning (EF) nr. 608/2004, EUT L 304 af 22.11.2011, s. 18.

⁴³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1925/2006 af 20. december 2006 om om tilsætning af vitaminer og mineraler samt visse andre stoffer til fødevarer, EUT L 404 af 30.12.2006, s. 26.

⁴⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/46/EF af 10.6.2002 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger om kosttilskud, EFT L 183 af 12.7.2002, s. 51.

⁴⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 258/97 af 27. januar 1997 om nye levnedsmidler og nye levnedsmiddelingredienser, EFT L 43 af 14.2.1997, s. 1.

⁴⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2015/2283 af 25.11.2015 om nye fødevarer, EUT L 327 af 11.12.2015, s. 1.

5. ÆNDRINGER INDFØRT VED FORORDNINGEN OM FØDEVARER BESTEMT TIL SÆRLIGE GRUPPER

I 2011 vedtog Kommissionen et lovgivningsforslag med det formål at forenkle den retlige ramme, der fandt anvendelse på fødevarer bestemt til særlig ernæring⁴⁷. Forslaget havde til formål at afskaffe begrebet fødevarer bestemt til særlig ernæring ved at ophæve direktiv 2009/39/EF, herunder de særdirektiver, der var vedtaget inden for denne ramme, og erstatte det med en ny ramme, som kun omfattede fødevarer bestemt til særlige sårbare forbrugergrupper, for hvilke specifikke bestemmelser om sammensætning og information kunne begrundes. Denne ændring var især relevant for fødevarer til sportsfolk, da det i mange tilfælde var vanskeligt at forstå, om en bestemt fødevare skulle anses for en fødevare bestemt til særlig ernæring for sportsfolk eller for en almindelig fødevare, der var beriget med visse næringsstoffer med en sundhedsanprisning målrettet mod sportsfolk. Det førte til en situation med såkaldt "lovgivningsshoppping", hvor virksomheder afhængigt af, hvad der passede dem bedst, valgte at overholde direktiv 2009/39/EF eller fødevarerlovgivningens horisontale regler som beskrevet i kapitel 4, punkt 4.2.

På grundlag af den konsekvensanalyse, som Kommissionen udarbejdede som forberedelse til Kommissionens forslag, blev fødevarer til sportsfolk udelukket fra dets anvendelsesområde⁴⁸. Som følge deraf blev det i forslaget anført, at fødevarer til sportsfolk, der aktuelt markedsføres i henhold til direktiv 2009/39/EF, skulle overholde andre relevante horisontale regler i EU's fødevarerlovgivning efter den 20. juli 2016, hvor forordningen om fødevarer bestemt til særlige grupper finder anvendelse.

6. SAMMENFATNING AF SPØRGSMÅL I FORBINDELSE MED FØDEVARER TIL SPORTSFOLK EFTER DEN 20. JULI 2016

I dette kapitel gives der en detaljeret analyse af, hvordan fødevarer til sportsfolk, der i dag er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, ville blive påvirket under fødevarerlovgivningens horisontale regler, når der ikke findes specifik lovgivning efter den 20. juli 2016 (når direktiv 2009/39/EF ophæves), og om der er behov for specifik lovgivning vedrørende de berørte produkter. Der ville ikke være nogen ændringer for fødevarer, der i dag er klassificeret som almindelige fødevarer og er underlagt fødevarerlovgivningens horisontale regler.

6.1. Aspekter vedrørende fødebaresikkerhed

I henhold til artikel 14 i forordning (EF) nr. 178/2002 må fødevarer ikke markedsføres, hvis de er farlige. I artiklen fastlægges det, hvordan det afgøres, om en fødevare er farlig. I henhold til artikel 17 i forordning (EF) nr. 178/2002 er fødevarerets virksomheder ansvarlige for at sikre, at disse bestemmelser overholdes, og medlemsstaterne er ansvarlige for håndhævelsen. Disse bestemmelser gælder allerede i dag for fødevarer til sportsfolk på samme måde, som de gælder for alle andre fødevarer.

⁴⁷ Europa-Kommissionen, 2011, *forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fødevarer bestemt til spædbørn og småbørn samt fødevarer til særlige medicinske formål*, COM(2011) 353.

⁴⁸ Kommissionens arbejdsdokument, Impact Assessment Accompanying the Document "Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on food intended for infants and young children and food intended for special medical purposes", http://ec.europa.eu/food/safety/docs/labelling_nutrition-special_groups_food-impact_assessment_en.pdf

I betragtning af dette vil der ikke ske ændringer for fødevarer til sportsfolk, der i dag er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, med hensyn til generelle sikkerhedskrav, når de er underlagt fødevarerlovgivningens horisontale regler.

6.2. Aspekter vedrørende forbrugeroplysninger

Fødevarer til sportsfolk, der i dag er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, skal overholde yderligere og specifikke krav sammenlignet med fødevarer til sportsfolk, der ikke er klassificeret således. Efter den 20. juli 2016 kan situationen for fødevarer til sportsfolk beskrives på følgende måde.

Oplysninger om de særlige ernæringsmæssige egenskaber for fødevarer til sportsfolk og deres egnethed

I henhold til artikel 9 i direktiv 2009/39/EF skal de særlige ernæringsmæssige egenskaber og den sammensætning eller den særlige fremstillingsproces, der giver produkterne deres særlige ernæringsmæssige egenskaber, angives. I henhold til direktiv 2009/39/EF skal fødevarer, der er bestemt til særlige ernæringsmæssige formål, forhandles på en sådan måde, at det fremgår, at de er egnede til dette formål. Sådanne angivelser i henhold til direktiv 2009/39/EF kan antyde ernærings- og sundhedsmæssige fordele, men der kræves ingen tilladelse dertil.

Efter den 20. juli 2016 skal forbrugeroplysninger på fødevarer til sportsfolk gives i overensstemmelse med forordning (EU) nr. 1169/2011. Oplysninger, der er omfattet af definitionen af ernærings- og sundhedsanprisninger, som er tilladt for sådanne produkter på frivilligt grundlag, skal overholde forordning (EF) nr. 1924/2006. Som følge deraf vil kun ernærings- og sundhedsanprisninger, der er tilladt i henhold til denne forordning, kunne anvendes på fødevarer til sportsfolk.

Der findes på nuværende tidspunkt syv tilladte sundhedsanprisninger målrettet mod sportsfolk og visse andre, der kan være relevante^{49, 50}. Sundhedsanprisninger, der er målrettet mod sportsfolk, skal være underbygget af videnskabelig dokumentation, der er specifik for denne målgruppe og ikke for den brede befolkning. Der er stoffer, for hvilke anprisninger ikke er blevet tilladt⁵¹, i nogle tilfælde på trods af en positiv konklusion fra EFSA⁵² vedrørende det berørte produkts gavnlige virkning for sportsfolk, fordi anprisningen blev anset for ikke-gavnlig for den brede befolkning fra et sundhedspolitisk synspunkt (f.eks. "højt indhold af natrium").

Oplysninger om betegnelsen for fødevarer til sportsfolk og deres tiltænkte formål

I henhold til direktiv 2009/39/EF skal fødevarer, der er omfattet af dets anvendelsesområde, ud over angivelsen af deres særlige ernæringsmæssige egenskaber være beregnet til særlig ernæring og klart adskille sig fra almindelige fødevarer. På dette grundlag har virksomheder betegnet produkterne som "fødevarer til sportsfolk" eller "produkt velegnet til sportsaktivitet" og givet brugsanvisninger

⁴⁹ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.4.1.

⁵⁰ Anprisninger vedrørende koffein, som er relevante for sportsfolk, drøftes aktuelt. EFSA Panel on Dietetic Products, Nutrition and Allergies, 2011, Scientific Opinion on a list of health claims pursuant to Article 13(1) (EC) No 1924/2006, EFSA Journal 2011;9(4):2054, og EFSA Panel on Dietetic Products, Nutrition and Allergies, 2015, Scientific Opinion on the safety of caffeine, EFSA Journal 2015;13(5):4102.

⁵¹ FCEC-undersøgelsen, afsnit 3.3.4.1.

⁵² EFSA Scientific and technical assistance on food intended for sportspeople, 29.9.2015, <http://www.efsa.europa.eu/en/supporting/pub/871e>

med angivelse i den korrekte anvendelse af produkterne (f.eks. før, under eller efter aktiviteten).

I henhold til artikel 17 i forordning (EU) nr. 1169/2011 skal varebetegnelsen for en fødevarer angives. Varebetegnelsen er fødevarens betegnelse ifølge forskrifterne, hvis en sådan findes på EU-plan eller nationalt plan. Hvis en sådan betegnelse ikke findes, angives dens sædvanlige betegnelse. Hvis den sædvanlige betegnelse ikke anvendes, anføres en beskrivende betegnelse for fødevareren. Denne bestemmelse gælder for betegnelsen "fødevarer til sportsfolk". Med hensyn til brugsanvisningen skal den i henhold til artikel 9, stk. 1, litra j), i forordning (EU) nr. 1169/2011 angives, hvor det ellers vil være vanskeligt for forbrugeren at anvende fødevareren på den rette måde. Brugsanvisningen som omhandlet i artikel 27, stk. 1, i forordning (EU) nr. 1169/2011, skal være udformet på en sådan måde, at fødevareren kan anvendes på hensigtsmæssig måde. Der kan desuden gives frivillig fødevarereinformation til forbrugere i overensstemmelse med kapitel V i forordning (EU) nr. 1169/2011.

6.3. Aspekter vedrørende sammensætning

Som forklaret i kapitel 4, punkt 4.1, i denne rapport skal fødevarer bestemt til særlig ernæring i dag overholde det generelle krav, at produktet i medfør af dets sammensætning er egnet til det angivne ernæringsmæssige formål. Inden for rammerne af direktiv 2009/39/EF indeholder bilaget til forordning (EF) nr. 953/2009⁵³ en liste over visse kategorier af stoffer, der i specielt ernæringsmæssigt øjemed kan anvendes i fødevarer til særlig ernæring, herunder i fødevarer til sportsfolk. Der er ikke fastlagt særlige bestemmelser med hensyn til mængden af disse stoffer, når de tilsættes.

Eftersom der ikke er fastsat specifikke krav til sammensætningen for fødevarer til sportsfolk, der er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, gælder kun ovennævnte krav for så vidt angår deres sammensætning.

Efter den 20. juli 2016 anses fødevarer til sportsfolk, der er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, i henhold til fødevarelovgivningens horisontale regler enten for et kosttilskud, når de er omfattet af definitionen i direktiv 2002/46/EF, eller for en beriget fødevarer i overensstemmelse med forordning (EF) nr. 1925/2006.

Hvis der er tale om en beriget fødevarer, bør vitaminer og mineraler, der er tilsat fødevareren, i henhold til artikel 6, stk. 6, i forordning (EF) nr. 1925/2006 forekomme i mindst "en betydelig mængde" i henhold til definitionen i forordning (EU) nr. 1169/2011. Vitaminer og mineraler tilsættes i nogle tilfælde til fødevarer til sportsfolk i mængder, der er mindre end denne betydelige mængde, med henblik på at sikre, at produktets sammensætning opfylder kroppens behov bedst muligt under udøvelse af en bestemt sportsaktivitet. I den sammenhæng skal det tages i betragtning, at kravet om en "betydelig mængde" i begrundede tilfælde i henhold til forordning (EF) nr. 1925/2006 kan fraviges for visse typer fødevarer. Der findes således et passende grundlag i forordning (EF) nr. 1925/2006, som tillader, at fødevarer til sportsfolk, der i dag er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, fortsat indeholder mindre end en betydeligt mængde vitaminer og mineraler efter den 20. juli 2016.

⁵³

Kommissionens forordning (EF) nr. 953/2009 af 13.10.2009 om stoffer, der i specielt ernæringsmæssigt øjemed kan anvendes i fødevarer til særlig ernæring, EUT L 269 af 14.10.2009, s. 9.

Med hensyn til tilsætningen af andre stoffer end vitaminer og mineraler er der indtil videre ikke gennemført harmonisering for berigede fødevarer i henhold til forordning (EF) nr. 1925/2006 eller for kosttilskud i henhold til direktiv 2002/46/EF. Medlemsstaterne har derfor mulighed for at indføre nationale bestemmelser i denne retning i overensstemmelse med artikel 34-36 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde⁵⁴ på samme måde som for andre fødevarer, der i dag er klassificeret som kosttilskud eller berigede fødevarer. Hvis medlemsstaterne har til hensigt at vedtage sådanne bestemmelser, finder artikel 11 og 12 i forordning (EF) nr. 1925/2006 anvendelse. En lignende situation gør sig gældende med hensyn til maksimumsniveauet af vitaminer og mineraler, hvor harmonisering heller ikke er gennemført. Efter den 20. juli 2016, hvor fødevarer til sportsfolk, der tidligere var klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, underlægges horisontale regler, finder sådanne nationale bestemmelser anvendelse på fødevarer til sportsfolk.

6.4. Aspekter vedrørende meddelelse krævet af nationale kompetente myndigheder

I henhold til artikel 11, stk. 1, i direktiv 2009/39/EF skal der indgives meddelelse om fødevarer bestemt til særlig ernæring, som ikke henhører under en af de grupper, der er anført i direktivets bilag I. Bilag I indeholder en liste over de fødevarer bestemt til særlig ernæring, for hvilke der skulle fastlægges specifikke bestemmelser. Selv om fødevarer til sportsfolk er nævnt på listen i dette bilag, er der ikke vedtaget specifikke regler. Medlemsstaterne har derfor indført forskellige tilgange med hensyn til underretning, hvor nogle kræver dette for fødevarer til sportsfolk, som er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, og andre ikke.

Efter den 20. juli 2016 skal fødevarer til sportsfolk, der tidligere var klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, overholde de horisontale regler for kosttilskud eller berigede fødevarer. For kosttilskud og berigede fødevarer kan medlemsstaterne kræve, at der indgives en meddelelse, med henblik på kontrol. Om fornyet meddelelse vil blive krævet for fødevarer til sportsfolk, der tidligere var klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, afgøres af medlemsstaterne. Der kan forventes forskelle i denne henseende. Det bør imidlertid bemærkes, at meddelelse i forvejen ikke anses for en væsentlig administrativ byrde inden for rammerne af direktiv 2009/39/EF for virksomheder⁵⁵.

6.5. Yderligere aspekter

Efter den 20. juli 2016 har alle fødevarer til sportsfolk samme retlige status. Dette vil fremme konkurrencen mellem fabrikanter og samtidig bidrage positivt til den berørte sektors konkurrenceevne. Dette kan have gunstig indflydelse på prisen på fødevarer til sportsfolk. Det kan imidlertid have visse negative følger for konkurrenceevnen for den specifikke sektor af fabrikanter af fødevarer til sportsfolk, som i dag er underlagt 2009/39/EF, og som mister deres særlige position.

Omkostninger til ommærkning og fornyet meddelelse (hvis der indføres krav om sådanne meddelelse) vil ikke blive betydelige, men der kan opstå yderligere omkostninger i forbindelse med omformulering af fødevarer til sportsfolk, der i dag anses for fødevarer bestemt til særlig ernæring, for at overholde kravene i forordning

⁵⁴ EUT C 326 af 26.10.2012, s. 47.

⁵⁵ FCEC-undersøgelsen, afsnit 4.2.1.1.

(EF) nr. 1925/2006^{56, 57, 58}. Yderligere omkostninger for fødevarer til sportsfolk, der i øjeblikket markedsføres i henhold til direktiv 2009/39/EF, kan også forventes i forbindelse med ansøgninger om godkendelse af sundhedsanprisninger. Ændringer i de kompetente myndigheds håndhævelsespraksis sammenlignet med den nuværende situation forventes ikke⁵⁹.

7. SAMMENFATNING AF NATIONALE KOMPETENTE MYNDIGHEDERS OG INTERESSEREDE PARTERS SYNSPUNKTER

De fleste nationale kompetente myndigheder mener, at de eksisterende horisontale regler i fødevarelovgivningen er enten ganske relevante eller meget relevante for så vidt angår reguleringen af fødevarer til sportsfolk⁶⁰. Seks nationale kompetente myndigheder har anerkendt, at der er behov for specifikke regler vedrørende fødevarer til sportsfolk⁶¹.

Virksomhederne er klart delte med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt der er behov for specifik lovgivning vedrørende fødevarer til sportsfolk, eller hvorvidt fødevarer til sportsfolk bør være underlagt fødevarelovgivningens horisontale regler⁶².

En industrigruppe, der er fortalere for specifikke bestemmelser, ønsker gennem indførelsen af specifikke krav til definition, sammensætning og information for fødevarer til sportsfolk at sikre, at sådanne fødevarer klart adskiller sig fra almindelige fødevarer. I henhold til denne gruppe kan produktets kvalitet, herunder dets sikkerhed og egnethed til målgruppen og korrekte oplysninger om fødevarer til sportsfolk, ikke garanteres efter de eksisterende horisontale regler i fødevarelovgivningen, herunder navnlig for så vidt angår forordning (EF) nr. 1924/2006 om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer. Ifølge denne gruppe ville dette have en negativ indvirkning på innovationslysten, da godkendelsen af nye sundhedsanprisninger kan overstige virksomhedernes kapacitet⁶³.

Modsat er en anden industrigruppe af den opfattelse, at de gældende horisontale regler i fødevarelovgivningen er tilstrækkelige til at regulere de forskellige aspekter (f.eks. fødevarer sikkerhed, sammensætning og information) vedrørende fødevarer til sportsfolk, og at manglende specifik lovgivning forhindrer "lovgivningsshoppping". De mener, at fødevarer til sportsfolk ikke er målrettet mod bestemte grupper af sårbare personer, men er bestemt til den brede del af befolkningen, der dyrker forskellige former for sport med forskellige formål (f.eks. idrætsudøvere i professionelt øjemed og livsstilsbrugere og rekreative brugere, der bruger

⁵⁶ Virksomheder påpegede engangsomkostninger til ommærkning af fødevarer til sportsfolk, der tidligere blev markedsført som diætetiske fødevarer. Det blev også anført, at virksomheder regelmæssigt ommærker deres produkter (FCEC-undersøgelsen, afsnit 4.2.1.1.).

⁵⁷ Kravet om omformulering kan også henføres til visse nationale bestemmelser, f.eks. maksimumsmængder af vitaminer og mineraler i kosttilskud, som kun berører fødevarer til sportsfolk, når direktiv 2009/39/EF er ophævet (FCEC-undersøgelsen, afsnit 4.2.1.1.).

⁵⁸ Sådanne omkostninger kan have en forholdsvis større indvirkning på SMV'er sammenlignet med store aktører (FCEC-undersøgelsen, afsnit 4.2.2.).

⁵⁹ Ifølge den undersøgelse, der er udført blandt de nationale kompetente myndigheder, forventede 41 % af disse ingen ændringer i deres håndhævelsespraksis i denne forbindelse, og 18 % forventede kun mindre ændringer. Otte kompetente myndigheder (36 % af respondenterne) forventede moderate ændringer i denne forbindelse, og kun én af dem forventede større ændringer (FCEC-undersøgelsen, afsnit 4.4.2.1.).

⁶⁰ FCEC-undersøgelsen, afsnit 4.4.1.1.

⁶¹ FCEC-undersøgelsen, afsnit 4.1.2.1.

⁶² Disse forskelle bemærkes gennem hele FCEC-undersøgelsen.

⁶³ FCEC-undersøgelsen, afsnit 4.2.3.

produkterne med henblik på sundhed og velvære). Denne gruppe virksomheder mener, at indførelsen af specifikke regler, herunder en definition af fødevarer til sportsfolk, kunne føre til unødvendige bestemmelser, der ville have en negativ indvirkning på innovationslysten⁶⁴. Denne gruppe virksomheder er imidlertid af den opfattelse, at visse specifikke aspekter, navnlig med hensyn til ernærings- og sundhedsanprisninger, ikke er tilstrækkeligt omhandlet i fødevarelovgivningens horisontale regler.

For fødevarevirksomhederne er det generelt vigtigt, at lovgivningen – af horisontal eller specifik karakter – tillader, at der gives relevante oplysninger om fødevarer til sportsfolk med særlig vægt på de ernæringsmæssige egenskaber og den tiltænkte anvendelse. Der er også enighed om, at visse foranstaltninger, der indføres på nationalt plan, f.eks. vedrørende kosttilskud og berigede fødevarer, kan føre til hindringer på det indre marked og vil påvirke handelen mellem EU's medlemsstater negativt⁶⁵.

Endelig bør det nævnes, at fødevarevirksomheder har rejst spørgsmålet om anvendelsen af dopingmidler. Dette er dog ikke relevant for den europæiske fødevarelovgivning og bør behandles på grundlag af internationale og frivillige standarder⁶⁶.

8. KONKLUSION

Det er i dag tydeligt, at sport er blevet et almindeligt fænomen i den brede befolkning. Som følge deraf kan personer, som dyrker sport, næppe betegnes som en særlig gruppe af sårbare forbrugere, men i stedet som en målgruppe i den brede befolkning, der er beskyttet på et passende niveau af den horisontale lovgivning.

Eftersom der er vedtaget stadig flere horisontale regler på fødevarelovgivningsområdet i de senere år, forefindes der en hensigtsmæssig lovgivningsramme, som kan sikre, at fødevarer til sportsfolk, der i dag er klassificeret som fødevarer bestemt til særlig ernæring, kan forblive på markedet og kan forhandles. Fødevarelovgivningens horisontale regler tilvejebringer de nødvendige garantier for disse produkter med hensyn til fødevareressikkerhed, fødevareressammensætning, forbrugeroplysninger og retssikkerhed. Som følge deraf vil alle fødevareprodukter til sportsfolk blive underlagt de samme lovgivningskrav, og de vil blive harmoniseret på samme niveau som andre fødevarer, der er omfattet af fødevarelovgivningens horisontale regler. Gennem forenklingen og afklaringen af den retlige ramme for fødevarer til sportsfolk, forventes det, at retssikkerheden vil blive styrket, og at den nuværende fragmentering som følge af de forskellige retlige rammer vil blive mindre.

På baggrund af denne analyse kan det konkluderes, at der ikke er behov for særlige bestemmelser vedrørende fødevarer bestemt til sportsfolk. Særlige egenskaber kan dog være forbundet med fødevarer til sportsfolk, og ifølge analysen i denne rapport skal Kommissionen i nogle tilfælde tage hensyn til dette ved anvendelsen og gennemførelsen af de horisontale regler, således at der tages behørigt hensyn til

⁶⁴ FCEC-undersøgelsen, afsnit 4.2.3.

⁶⁵ FCEC-undersøgelsen, afsnit 4.1.2.2.

⁶⁶ Study on doping prevention, Europa-Kommissionen, 12.12.2014, <http://bookshop.europa.eu/en/study-on-doping-prevention-pbNC0514065/>

sådanne særlige egenskaber. Kommissionen vil sikre, at de horisontale regler anvendes korrekt, og vil holde øje med udviklingen efter den 20. juli 2016.